

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף מב

הגמ' לעיל (מ.) הביאה משנה ממס' נגעים - שלשה מגלחים ותגלחתי מצוה, נזיר ומצורע ולויים וכו'. הגמ' חוזרת לדון באותה משנה:

אמר מר וכו': למדנו במשנה במס' נגעים - נזיר מצורע ולויים שגילוהו שלא בתער או שהשאירו שתי שערות, לא עשו כלום.

אמר רב אחא בריה דרב איקא: זאת אומרת שרובו נחשב ככולו מדאורייתא, שהרי התורה אמרה לגבי תגלחת נזיר "**וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם טְהָרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְגִלַּחְתּוּ**", כלומר שלאחר שהתורה אמרה בתחילת הפסוק "**וְגִלַּח**" היא אומרת שוב בסוף הפסוק "**וְגִלַּחְתּוּ**" (שהוא לכאורה מיותר) ללמדנו שעליו לגלח תגלחת שלמה בלי להשאיר כלום, ומשמע שרק כאן עליו לגלח הכל אבל בשאר המקומות שבתורה רובו ככולו.

קושיא: מתקיף לה ר' יוסי ברבי חנינא: והרי פסוק זה נאמר לגבי נזיר טמא, ואילו מהמשנה משמע שגם נזיר טהור צריך לגלח תגלחת שלמה בלי להשאיר כלום.

מחכו עליה במערבא: צחקו בארץ ישראל על קושייתו, שהרי נזיר טמא שמגלח בתער אנו לומדים זאת מנזיר טהור, וא"כ יבוא נזיר טהור וילמד מנזיר טמא ששתי שערות מעכבות.

בני אביי: נזיר שגילח את ראשו והשאיר שתי שערות, ואח"כ המתין עד שצמח שוב שיער ראשו ואז חזר וגילח רק את אותן שתי שערות, האם הגילוח של אותן שתי שערות לא נחשב לכלום הואיל וכבר ראשו מלא שיער ועליו לגלח שוב את שיער ראשו, או שכיון שגילחן לבסוף זה נחשב לגילוח.

בני רבא: נזיר שגילח את ראשו והשאיר שתי שערות, ואח"כ גילח שיערה אחת והשערה השניה שנשארה נשרה לבד, האם לא יצא ידי חובת גילוח כיון שהשאיר אז שתי שערות ובעת גילח רק שיערה אחת, או שכיון שלבסוף לא נשארו לו כלל שערות זה נחשב לגילוח.

(המשך בדף הבא ↓)

קושיא על רבא: א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא: מדוע רבא מסתפק בזה והרי בוודאי שקיים מצוות גילוח, לפי שבתחילת הגילוח היה לו שיעור תגלחת שהן שתי השערות, ורק לאחר שגילח שיערה אחת ונשארה שיערה אחת שאינה מעבבת אז היא נשרה.

תירוץ: אלא אימא: אלא תאמר שרבא הסתפק במקרה שגילח את ראשו והשאיר שתי שערות, ואח"כ נשרה שיערה אחת והוא גילח את השניה, האם לא יצא ידי חובת גילוח לפי שבשבא לגלח נשארה רק שיערה אחת שהיא אינה שיעור גילוח, או שכיון שלבסוף לא נשארו לו כלל שערות זה נחשב לגילוח.

הגמ' פושטת את ספקו של רבא: א"ל גילוח אין כאן שער אין כאן: הוא לא קיים את מצוות גילוח לפי שלא נשארו לו שערות.

קושיא: אי שער אין כאן גילוח יש כאן: אם אתה מחשיב גילוח כזה כהסרת שיער אז נמצא שהוא כן קיים את מצוות גילוח.

תירוץ: ה"ק וכו': למרות שאין כאן שיער הוא לא קיים את מצוות הגילוח, לפי שבתגלחת הראשונה הוא השאיר שתי שערות ובתגלחת השניה הוא גילח רק שיערה אחת שאינה שיעור גילוח.

משנה: נזיר חופף: מותר לנזיר לחפוף את ראשו בנתר ואדמה (= בהם היו חופפים ומנקים את הראש בזמנם) למרות שיתכן שמחמת כן ינשור לו שיער, הגמ' תבאר לפי שזהו דבר שאינו מתכוון ומותר לדעת רבי שמעון.

מפספס: מותר לו להבדיל את השערות זו מזו למרות שיתכן שמחמת כן ינשור לו שיער, וכנ"ל.

אבל לא סורק: אבל אסור לו לסרוק את שיערו, הגמ' תבאר לפי שהוא מתכוון להסיר את השיער.

גמרא: קושיא: הרישא של המשנה שמתירה לנזיר לחפוף ולפספס היא כדעת ר"ש הסובר שדבר שאינו מתכוון מותר, ואילו הסיפא שאוסרת להסתרק במסרק היא כדעת רבנן הסוברים שדבר שאינו מתכוון אסור. וכי הרישא היא ר"ש והסיפא רבנן?

תירוץ: כל המשנה היא כדעת ר"ש והטעם שאסור לו להסתרק לפי שהוא מתכוון להסיר את השערות המדולדלות כלומר שלא מחוברות היטב לראש, ונמצא שהוא כן מתכוון לדבר האסור.

(המשך בדף הבא ↓)

משנה: רבי ישמעאל חולק על המשנה הקודמת וסובר שאסור לנזיר לחפוף באדמה, לפי שע"י כך ינשור לו שיער וזהו 'פסיק רישיה', כלומר שבוודאות הוא ישיר את השיער וזה אסור גם כשאינו מתכוון.

גמרא: איבעיא להו: האם רבי ישמעאל במשנה אמר 'מפני שהיא מְשַׁרְת את השיער', כלומר שאסור לחפוף בכל אדמה לפי שהיא משירה את השיער, או שרבי ישמעאל אמר 'מפני הַמְשַׁרְת', כלומר שאסור לחפוף בכל סוגי אדמה לפי שיש סוג של אדמה המשרת את השיער וגזרו לאסור בכל סוגי אדמה.

למאי נפקא מינה: הנפק"מ היא שאם יש סוג אדמה שאינה משרת את השיער, הרי שאם ר"י אמר 'מפני שהיא מְשַׁרְת' יהיה מותר לחפוף באדמה שאינה משרת, אבל אם ר"י אמר 'מפני הַמְשַׁרְת' יהיה אסור לחפוף בה, לפי שגזרו לאסור בכל סוגי אדמה גם באותם שאינם משירות משום האדמה שמשרת.

משנה: נזיר שהיה שותה יין כל היום והתרו בו רק פעם אחת 'אל תשתה!', חייב מלקות רק על רביעית אחת ששתה למרות ששתה כמה רביעיות, לפי שהוא חייב רק על הרביעית שהתרו בו עליה.

אמרו לו 'אל תשתה!' 'אל תשתה!': כלומר שהתרו בו על כל שתיה ושתיה ולמרות זאת הוא שתה, חייב מלקות על כל שתיה ושתיה.

וכן הדין אם התרו בו על תגלחת או על טומאת מת.

גמרא: מקרא מלא דיבר הכתוב: כשנאמר בנזיר שלא יטמא "לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאִחָתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמַתָּם" הפסוק כולל את כל אופני הטומאות (מגע, משא, אוהל), ואם כן כשנאמר שוב "כָּל יְמֵי הַזִּירוּ לִיהוָה עַל כָּפֹשׁ מֵת לֹא יָבֵא" והיינו להזהירו שלא יכנס לאוהל המת – אנו לומדים שהפסוק מזהיר את הנזיר גם על הטומאה וגם על הביאה, דהיינו אם נטמא הנזיר במגע או במשא (= סחיבה של המת בלי לגעת בו), ולאחר מכן נכנס לאוהל המת הוא לוקה פעמיים. אבל אם נטמא הנזיר במגע או במשא פעמיים - לוקה רק פעם אחת. זו דעת רבה בשם רב הונא.

אבל רב יוסף נשבע ('האלוקים') שאמר רב הונא שלוקה אפילו במגע או משא פעמיים. שכך אמר רב הונא: נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מת קרוב משפחתו (כי נזיר מוזהר שלא להיטמא גם לקרוביו) או מת אחר ונגע בו הוא מתחייב שוב מלקות על הנגיעה, ואפילו שכשהוא נגע בו הוא כבר היה טמא. מוכח שבכל סוג של טומאה הוא מתחייב פעמיים.

איתיביה אביי (לרב יוסף): כהן שהיה מת מונח על כתפו, והושיטו לו מת-קרוב משפחתו או מת אחר- ונגע בו - הוא לא מתחייב מלקות פעם נוספת בגלל ש: 'ת"ל ולא חלל' להחלו" דוקא מי שהוא טהור והמעשה של ההיטמאות עבשיו מחלל אותו בטומאה - חייב, אבל נזיר שכבר טמא ומחולל - אינו מתחייב שוב על היטמאות נוספת.

אמר ליה: רב יוסף: עד שאתה מקשה עלי מהברייתא הנ"ל, הרי קשה על הברייתא הזו ממשנה. זו המשנה שלנו שאם 'אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת' ואפילו שבפעם השניה הוא כבר טמא בכל אופן הוא חייב אם נטמא שוב בפעם השניה.

ממשיך רב יוסף: **אלא קשיא אהדיי:** המשנה והברייתא קשים זו על זו? אלא יש ליישב שבברייתא מדובר 'בחיבורין' - דהיינו הנזיר נגע בידו אחת במת אחד, ובידו השניה נגע במת שני, ומכיון שאין לו תוספת טומאה במגעו במת הנוסף אינו מתחייב על כך שוב מלקות.

אבל במשנה מדובר 'שלא בחיבורין' - כשהוא נגע במת הנוסף הוא כבר לא נוגע במת הראשון, שאז יש לו 'תוספת טומאה'. כלומר, הדין הוא שהנוגע באדם שנגע לפני כן במת - נטמא רק יום אחד, ואילו הנוגע באדם שנוגע באותו זמן במת - נטמא שבעה ימים. אם כן נזיר שנגע במת ועזב, מכיון שכשהוא נוגע במת שוב פעם הוא יכול עבשיו (בזמן שהוא נוגע במת) לטמא אדם שיגע בו שבעה ימים - נחשב הדבר לתוספת טומאה. כי כל עוד הוא לא נוגע במת - אם יגע בו אדם הוא יטמא רק יום אחד, ועבשיו שהוא נוגע במת - האדם שנוגע בו יטמא שבעה. ומכיון שיש לו תוספת טומאה הוא מתחייב שוב מלקות על הנגיעה.

[רב יוסף דיבר 'בחיבורין' ולכן מתחייב מלקות פעמיים, אבל הברייתא דיברה שלא בחיבורין ולכן מתחייב רק פעם אחת].

קושיא: וטומאה בחיבורין דאורייתא?: והרי אמר רבי ינאי שכל הדין של 'טומאה בחיבורין' דהיינו הנוגע באדם שנוגע במת נטמא שבעת ימים - היא רק מדרבנן אבל מדאורייתא הוא טמא רק יום אחד. ההוכחה לכך שהיא רק מדרבנן שהרי היא נוהגת רק בתרומה וקודשים שאסור לאכול אותם עד שיטהר מטומאת שבעה, אבל נזיר שנגע 'בטומאה בחיבורין' לא סותר את נזירותו, וכן הבא להקריב קרבן פסח ונגע 'בטומאה בחיבורין' מותר בהקרבה (לאחר שימתין יום אחד).

(המשך בדף הבא ↓)

תירוץ: כאן בחיבורי אדם באדם וכו': רבי ינאי דיבר על מקרה שאדם (1) נוגע באדם (2) שנוגע באדם (3) שנוגע במת – שם הטומאת שבעה היא רק מדרבנן. אבל באדם (1) שנוגע באדם (2) שנוגע במת – טומאת שבעה היא מדאורייתא.